

Sternberg, Constantin Ivanovitj (1852-1924)

Tysk-rysk-amerikansk pianist och tonsättare

2021 utkom på Naxos tre pianotrior av tre tonsättare, som de flesta lyssnare av konstmusik inte hade hört talas om.¹ Följdriktigt saknades alla namnen i svenska musiklexikon. En av tonsättarna var Constantin (von) Sternberg. Han föddes i St. Petersburg av tyska föräldrar men studerade från 13 års ålder i Leipzig för bl.a. Ignaz Moscheles och Carl Reinecke. Han studerade också för Schumanns svärfar Friedrich Wieck. I Berlin fortsatte han sina pianostudier för Theodor Kullack. Han studerade även för Liszt. Efter omfattande konsertresor över hela världen bosatte han sig slutligen i USA på 1880-talet, där han hade en framgångsrik karriär som pianist.

Pianotrio nr 3 C-dur op. 104

1. Allegro con spirit 2. Tema con variazioni: Andante 3. Rondo: Allegro con umore
1912 (publikation)

Sternbergs trio är skriven i en tydlig klassicistisk stil, som skiljer den från Naxos-skivans två övriga verk, som är så fyllda av ryskpåverkad romantik. Kanske är det den tyska utbildningen som satt sina spår. Verket är fyllt av charm.

Huvudtemat inleds i pianot och fortsätter i violinen:

Sidotemat i G-dur presenteras i violinen till cellons svar med en tacts förskjutning:

Ett sluttema som börjar med pizzicato-toner i cello, avslutar expositionen:

Expositionen ska enligt partituret repriseras. Det gör man inte i den enda inspelning som gjorts hittills.

Genomföringen utvecklar först sidotemat, sedan huvudtemat. Kanske bjuder Sternberg också på en falsk återtagning eftersom huvudtemat plötsligt hörs i tonikan. Genomföringen tycks dock fortsätta med huvudtemat i nya tonarter.

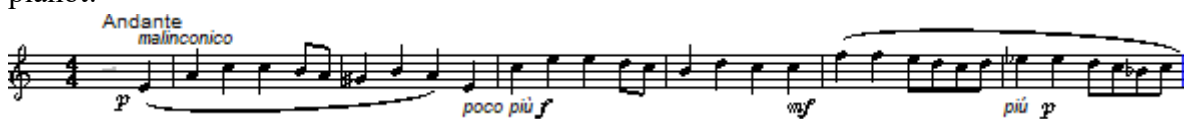
I så fall börjar den korta återtagningen med sidotemat i C-dur, som följs av sluttemat.

Och huvudtemat sparas alltså till Codan.

¹ *The History of the Russian Piano Trio* är en serie CD-inspelningar som finns på Naxos. Ensemblen är The Brahms Trio grundad 1990. Volym V innehåller trior av Vladimir Dyck, Constantin Ivanovich von Sternberg och Sergej Jufarov (Sergei Youferov).

I tidigare utgivna volymer hittar man flera trior, som kommenterats i dessa verkkommentarer, t.ex. verk av Glinka, Tjajkovskij, Rimskij-Korsakov, Arenskij och Tanejev.

Mellansatsen är ett tema med variationer. Tonarten är a-moll. Temat presenteras i pianot:

Var. 1 är kort och utgörs av en dialog mellan stråkarna.

I den nästan lika korta Var. 2 ligger dialogen mellan stråkarna och pianot.

Var 3 är längre, delvis p.g.a. att den utgörs av temat i förstörade notvärden.

Var. 4 är ett fugato med följande dux, som presenteras i cellon

Var. 5 är lång och går i 3-takt:

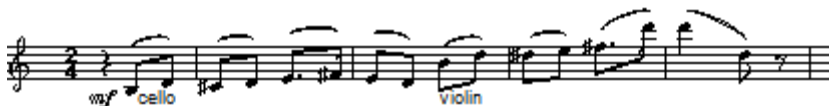
Temat kommer slutligen tillbaka innan en coda med ländler temat avslutar.

Finalen är ett rondo med formmönstret ABACBA-coda.

Ritornell-temat, A, inleds i violinen och fortsätter i pianot:

I episod B sker växelspel mellan stråkarna. Tonarten är G-dur.

Episod C, som är lång, inleds med ett tema som växlar mellan långsamma frågor och snabba repliker:

När B återkommer går temat i C-dur. Upplägget tyder alltså på ett Sonatrondo, som bjuder på expositionens teman i omvänd ordning. Den följande ritornellen, (=A), i C-dur är kort.

Plötsligt hörs A i Ess-dur. Det blir inledningen till ett längre avsnitt som avslutas i *Presto*. Kanske är det fråga om en återtagning som fortsätter med genomföringsavsnitt och avslutas med en prestocoda. Alternativt är det en lång coda med genomföringsinslag som avslutas i *Presto*. Oberoende av tolkning kan man ana Beethovens ande svävande i bakgrunden under komponerandet.